

ECONOMIES' HORIZONS
Економічні горизонти

DOI: doi.org/10.31499/2616-5236
Homepage: <http://eh.udpu.edu.ua>

ISSN
2522-9273
(print)
2616-5236
(online)

UDC: 005.931.11+330.322

JEL Classification: D 92, G 31, L 14, L 20

DOI: [10.31499/2616-5236.1\(27\).2024.298516](https://doi.org/10.31499/2616-5236.1(27).2024.298516)

Maryna Tatar, National Aerospace University "Kharkiv Aviation Institute"
Ph.D. in Economics, Associate Professor, Associate Professor of the Management
and Business Administration Department

Yevhenii Tolchinin-Burunskyi, National Aerospace University "Kharkiv Aviation
Institute"
Master's degree student

**КОМПЛЕКСНЕ ОЦІНЮВАННЯ ТА ФОРМУВАННЯ СЦЕНАРІЇВ
ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ СУБ'ЄКТІВ
ГОСПОДАРЮВАННЯ В УМОВАХ ГЛОБАЛЬНИХ ВИКЛИКІВ
COMPLEX ASSESSMENT AND FORMATION OF SCENARIOS
ENSURING THE BUSINESS ENTITIES INVESTMENT
ATTRACTIVENESS IN THE GLOBAL CHALLENGES CONDITIONS**

Анотація: У статті здійснено оцінювання рівня інвестиційної привабливості на прикладі одного з суб'єктів господарювання за різними методиками, порівняння отриманих результатів та формування сценаріїв забезпечення інвестиційної привабливості. В залежності від рівня інвестиційної привабливості підприємства та відповідного типу інвестиційного потенціалу, а також інвестиційної привабливості галузі запропоновано використання одного з базових сценаріїв забезпечення інвестиційної привабливості й формування та реалізації інвестиційного потенціалу, що передбачають реалізацію відповідної стратегії.

Abstract: The new global challenges that Ukraine has faced have an ambiguous effect on the process of attracting investments in the development of the economy. The key negative factors are war and related violations of international logistics due to the destruction and closure of airports, ports, closed borders; liquidation of vital infrastructure; mass displacement of the population, which is caused by active hostilities, which creates economic threats for investing in any projects of the country due to the risks of their freezing or disruption; the annexation of certain regions, as a result of which the process of business relocation from

dangerous regions became more active, causing the emergence of additional risks and losses; decrease in economic indicators and the potential of economic development, lack of a system of guaranteeing and protecting foreign investments at the state level. Therefore, ensuring investment attractiveness at the macro and micro levels is complicated by existing global challenges and requires special attention, taking into account the fact that the post-war recovery of Ukraine's economy requires attracting a sufficient level of investment on mutually beneficial terms.

The article assesses the investment attractiveness level on the example of one of the business entities using various methods, compares the results obtained, and forms scenarios for ensuring investment attractiveness. Depending on the level of investment attractiveness of the enterprise and the corresponding type of investment potential, as well as the investment attractiveness of the industry, it is proposed to use one of the basic scenarios for ensuring investment attractiveness and the formation and realization of investment potential, which involve the implementation of one or another strategy.

Keywords: interaction, global challenges, investment attraction, investment attractiveness, evaluation, strategies, business entities, management

Ключові слова: взаємодія, глобальні виклики, залучення інвестицій, інвестиційна привабливість, оцінювання, стратегії, суб'єкти господарювання, управління

Постановка проблеми. На сучасному етапі розвитку України однією з ключових умов воєнного та повоєнного відновлення економіки України та її подальшого соціально-економічного розвитку є залучення достатнього рівня інвестицій на взаємовигідних умовах на макро- та мікрорівнях.

Створення сприятливого інвестиційного клімату в Україні є однією з найважливіших умов залучення інвестицій [11]. Проте, наведений на Рис. 1 Індекс інвестиційної привабливості України в динаміці за 2017-2023 роки, демонструє зниження інвестиційної привабливості у 2023 році.

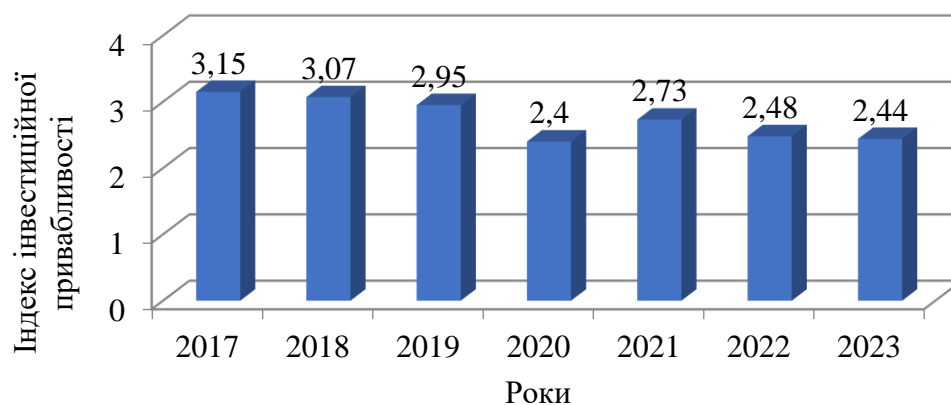

Рисунок 1 – Індекс інвестиційної привабливості України у 2017-2023 роках
Джерело: складено авторами на основі [12]

Інвестиції є потужним стимулом до переоснащення та модернізації технічної бази підприємства, зростання обсягів виробництва, покращення якості продукції й підвищення конкурентоспроможності підприємства на ринку, що призводить до збільшення економічних вигод й є особливо актуальним в умовах воєнного та повоєнного відновлення та реформування. Можливості залучення інвестицій на мікрорівні безпосередньо пов'язане з інвестиційною привабливістю підприємства як об'єкта інвестування. Тому проблематика оцінювання рівня інвестиційної привабливості й його підвищення залишається актуальною.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблематиці інвестиційної привабливості присвячені публікації багатьох дослідників. Зокрема, у межах цієї статті розглядаються методики оцінювання інвестиційної привабливості, запропоновані О.В. Гребеніковою, Ю.Ю. Гусевою [3] Р.В. Скалюк, О.І. Лоїк [10], А.А. Садековим та Н.А. Лісовою [9], О. Б. Жихор, О.В. Більською та І.Є. Юхно [5]. Існують також статті, присвячені методикам оцінювання інвестиційної привабливості К.М. Крамаренко [7], І.М. Вахович, І.В. Олександренко, М.С. Забедюк [1] та багатьох інших.

Метою статті є оцінювання рівня інвестиційної привабливості суб'єктів господарювання за різними методиками, порівняння отриманих результатів та

формування сценаріїв забезпечення інвестиційної привабливості.

Виклад основного матеріалу дослідження. Під інвестиційною привабливістю підприємства розуміють модель кількісних та якісних показників, які характеризують не тільки фінансово-економічний стан підприємства, а й рівень маркетингового, кадрового, інфраструктурного, правового забезпечення та ефективність використання сучасних інформаційних технологій для налагодження контактів з інвесторами [2]. З метою забезпечення ефективного управління інвестиційною привабливістю підприємств, необхідно провести достовірну оцінку інвестиційної привабливості суб'єкта господарювання. Для більшої валідності результатів пропонується оцінити інвестиційну привабливість підприємства за декількома методиками, а потім порівнять отримані результати.

Перша методика – оцінювання інвестиційної привабливості підприємства за методикою Гребенікової О.В., Гусевої Ю.Ю. з урахуванням галузевої специфіки [3].

За цією методикою, система показників для оцінки інвестиційної привабливості машинобудівних підприємств складається з показників:

– коефіцієнт оборотності активів (k_1), що характеризує майновий стан і ділову активність господарюючого суб'єкта й показує, скільки одиниць виручки від реалізації припадає на одиницю майна підприємства;

- коефіцієнт автономії (k_7), який відображає фінансову незалежність підприємства і характеризує його можливості виконати зовнішні зобов'язання за рахунок власних активів;
- коефіцієнт покриття запасів нормальними джерелами фінансування (k_{11}), що відображає рівень платоспроможності господарюючого суб'єкта та показує, які джерела коштів і в якому обсязі використовуються для покриття виробничих запасів;
- коефіцієнт покриття (k_{12}), який характеризує скільки грошових одиниць оборотних коштів припадає на кожен одиницю короткострокових зобов'язань;
- рентабельність операційної діяльності (k_{23}), що характеризує ефективність основної діяльності

суб'єкта господарювання і показує, скільки припадає чистого прибутку на одиницю витрат [3].

Результуючий показник за методикою О.В. Гребенікової, Ю.Ю. Гусевої оцінюється шляхом співвіднесення фактичних значень приватних показників аналізованого об'єкта з еталонними значеннями, якими можуть бути нормативні, кращі в галузі (регіоні) значення показників або з ряду аналізованих підприємств вибирають найкращі значення показників і на їх підставі формують підприємство-еталон. Отже, розрахунок інтегрального показника інвестиційної привабливості машинобудівного підприємства за методикою О.В. Гребенікової, Ю.Ю. Гусевої здійснюється за формулою [3]:

$$III_i = 0,149 \frac{k_{1i}}{k_{1em}} + 0,169 \frac{k_{7i}}{k_{7em}} + 0,178 \frac{k_{11i}}{k_{11em}} + 0,216 \frac{k_{12i}}{k_{12em}} + 0,288 \frac{k_{23i}}{k_{23em}}. \quad (1)$$

Система показників сформована за допомогою статистичного факторного аналізу і методу виділення діагностичних ознак. Вагові коефіцієнти кожної складової для розрахунку інтегрального показника визначені на підставі значущості кожного чинника, репрезентантом якого він є.

Розраховані значення показників на прикладі одного з підприємств України, що здійснює технологічне проектування авіаційної техніки, розробку та впровадження прогресивних технологій виробництва авіаційної

та іншої наукоємної машинобудівної техніки, АТ «УкрАВІА» (назва підприємства змінена авторами для недопущення зниження ділової репутації й використання даних підприємства зовнішніми зацікавленими особами, які можуть спричинити негативні наслідки для досліджуваного підприємства), представлено в Табл. 1.

Отримані значення від ділення вищезазначених показників на їх еталонне значення та отримане значення інтегрального показника інвестиційної привабливості АТ «УкрАВІА» представлено в Табл. 2.

Таблиця 1

Розраховані значення показників АТ «УкрАВІА»

Позначення показника	Ум. познач.	Значення за роками				
		2018	2019	2020	2021	2022
Коефіцієнт оборотності активів	K1	0,0338	0,0339	0,0312	0,0272	0,0191
Коефіцієнт автономії	K7	0,9545	0,9351	0,9599	0,9620	0,9544
Коефіцієнт покриття запасів нормальними джерелами фінансування	K11	1,0857	0,9502	2,9330	0,0846	0,2191
Коефіцієнт покриття	K12	1,7799	1,6441	4,3370	2,0479	1,2230
Рентабельність операційної діяльності	K23	1,3306	0,4772	4,0090	17,6315	-39,2332

Джерело: розраховано авторами на основі фінансової та управлінської звітності АТ «УкрАВІА»

Таблиця 2

Отримане значення інтегрального показника інвестиційної привабливості АТ «УкрАВІА»

Позначення показника	Значення за роками				
	2018	2019	2020	2021	2022
K1	0,0226	0,0226	0,0208	0,0181	0,0127
K7	1,5908	1,5584	1,5998	1,6033	1,5906
K11	2,1713	1,9004	5,8660	0,1693	0,4381
K12	0,5933	0,5480	1,4457	0,6826	0,4077
K23	0,0444	0,0159	0,1336	0,5877	-1,3078
Інтегральний показник інвестиційної привабливості	0,7996	0,7280	1,6684	0,6205	0,0601

Джерело: розраховано авторами на основі фінансової та управлінської звітності АТ «УкрАВІА»

Економічно інтерпретувати отримані в результаті розрахунків значення ІІ можна наступним чином:

– якщо $ІІ_i \geq 1$, то суб'єкт є інвестиційно привабливим. При цьому чим більше значення ІІ, тим вище інвестиційна привабливість аналізованого підприємства;

– якщо $ІІ_i < 1$, суб'єкт господарювання не є інвестиційно привабливим.

Інтерпретація отриманих значень інтегрального показника інвестиційної привабливості АТ «УкрАВІА» показала, що у 2022 році інвестиційна привабливість значно

знизилась, головною причиною цього стала збитковість підприємства.

Друга методика – авторів Скалюк Р.В. та Лоїк О.І., що передбачає врахування комплексу чинників, які впливають на інвестиційну привабливість економічних систем. При цьому кожен фактор характеризується певним набором показників. Відповідно до даного підходу прийнято визначати характеристики економічного потенціалу, загальні умови господарювання, розвиненість ринкової інфраструктури, соціально-

економічні та фінансові показники [10]. Перевагою даного підходу є можливість проведення комплексної оцінки інвестиційної привабливості підприємства, що дозволяє визначити ступінь інвестиційної

привабливості суб'єкта господарювання шляхом використання статистично оцінюваних показників, що забезпечує достовірність одержаних результатів Табл. 3.

Таблиця 3

Порядок комплексної оцінки інвестиційної привабливості підприємства коефіцієнтним методом

Основні напрями комплексної оцінки інвестиційної привабливості підприємства	Узагальнюючі коефіцієнти	Область бажаних значень	Область ризику
1. Привабливість продукції підприємства для споживача	$K_{пп} = \text{Попит на продукцію} / \text{Пропозиція на продукцію}$	≥ 1	< 1
2. Кадрова привабливість підприємства	$K_{кп} = (\text{Число прийнятих працівників} - \text{Число звільнених працівників}) / \text{Середньооблікова чисельність персоналу}$	≥ 0	< 0
3. Територіальна привабливість підприємства	$K_{тп} = \text{Витрати обігу} / \text{Сукупні витрати}$	$< 0,5$	$\geq 0,5$
4. Фінансова привабливість підприємства	$K_{фп} = \text{Прибуток} / \text{Активи}$	$> 0,15$	$< 0,15$
5. Приватизаційна привабливість підприємства	$K_{прп} = \text{Чистий дохід} / \text{Курс цінних паперів}$	$\geq 0,5$	$< 0,5$
6. Екологічна привабливість підприємства	$K_{еп} = \text{Штрафи за екологічні порушення} / \text{Чистий прибуток}$	0	> 0
7. Соціальна привабливість підприємства	$K_{сп} = \text{Середня заробітна плата працівників} / \text{Вартість раціонального споживчого кошика}$	≥ 1	< 1

Отримані значення комплексної оцінки інвестиційної привабливості АТ «УкрАВІА»

коефіцієнтним методом за методикою Р.В. Скалюк та О.І. Лоїк наведено в Табл. 4.

Таблиця 4

Значення показників для розрахунку інвестиційної привабливості АТ «УкрАВІА»

Показники	Значення за роками					Визначена область
	2018	2019	2020	2021	2022	
1. Привабливість продукції підприємства для споживача	0,5501	0,5628	0,9611	0,8324	0,5442	Область ризику
2. Кадрова привабливість підприємства	0,1516	0,2102	0,2952	0,3145	0,0027	Область бажаних значень
3. Територіальна привабливість підприємства	1,2055	1,3554	1,5215	1,4521	1,4256	Область бажаних значень
4. Фінансова привабливість підприємства	0,0072	0,0079	0,0090	0,0090	-0,0090	Область ризику
5. Приватизаційна привабливість підприємства	0,7456	0,8536	0,9121	0,8256	0,5256	Область бажаних значень
6. Екологічна привабливість підприємства	0,8522	0,9524	1,4451	1,4212	1,7153	Область бажаних значень
7. Соціальна привабливість підприємства	0,9520	1,1520	1,2533	0,9822	0,8356	Область ризику

Джерело: розраховано авторами на основі фінансової та управлінської звітності АТ «УкрАВІА» та даних Державної служби статистики України [8]

Третя методика – А.А. Садекова та Н.А. Лісової, які пропонують модель оцінки інвестиційної привабливості підприємств на основі рейтингових зіставлень певної системи індикаторів, яку автори поділяють на показники фінансово-господарської діяльності, показники оцінки цінних паперів, і доповнюють показниками інвестиційної привабливості бізнес-планів інвестиційних проектів підприємств [9].

Рейтингова оцінка ґрунтується на розрахунку деякого комплексного показника, який розраховується як сума зважених репрезентативних коефіцієнтів, що характеризують різні аспекти ефективності діяльності та стійкості фінансового стану підприємства.

Таким чином, при складанні рейтингу аналізуються дві групи фінансових показників, які характеризують інвестиційну привабливість. У першу з них

об'єднані п'ять показників, що характеризують ефективність діяльності підприємств, а саме можливість отримання прибутку (рентабельність продажу, рентабельність активів, рентабельність оборотних активів, рентабельність власного капіталу, коефіцієнт зносу). У другу групу входять п'ять фінансових показників, які характеризують платоспроможність підприємств або, іншими словами, опосередковано оцінюють імовірність повернення вкладених інвесторами коштів (коефіцієнт поточної ліквідності, коефіцієнт швидкої ліквідності, коефіцієнт абсолютної ліквідності, коефіцієнт забезпеченості оборотних активів власними коштами, коефіцієнт автономії). На основі експертних досліджень А.А. Садековим та Н.А. Лісовою [9] була розроблена бальна оцінка параметрів, що входять в рейтингову оцінку інвестиційної привабливості Табл. 5.

Таблиця 5

Бальна оцінка параметрів інвестиційної привабливості підприємства

Показник	Оцінка				
	добре	задовільно	в межах допустимого значення	незадовільно	дуже незадовільно
Рентабельність продажу, %	>20	5–20	0–5	–20–0	<–20
Рентабельність активів, %	>15	5–15	0–5	–10–0	<–10
Рентабельність власного капіталу, %	>45	15–45	0–15	–30–0	<–30
Частка зносу основних засобів, %	<20	20–30	30–45	45–60	>60
Рентабельність оборотних активів, %	>30	10–30	0–10	–20–0	<–20
Коефіцієнт поточної ліквідності	>1,3	1,15–1,3	1–1,15	0,9–1	<0,9
Коефіцієнт швидкої ліквідності	>1	0,8–1	0,7–0,8	0,5–0,7	<0,5
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	>0,3	0,2–0,3	0,15–0,2	0,1–0,15	<0,15
Коефіцієнт забезпеченості оборотних активів власними коштами, %	>22	12–22	0–12	–11–0	<–11
Коефіцієнт автономії, %	>50	20–50	10–20	3–10	<3

Джерело: [9].

Оцінки виставляються наступним чином: «добре» – 2 бали; «задовільно» – 1 бал; «в межах

допустимого значення» – 0; «незадовільно» – мінус 1 бал; «дуже незадовільно» – мінус 2 бали. У

підсумку складається рейтинг підприємств по їх інвестиційній привабливості. Складання рейтингу є заключним етапом оцінки абсолютної та відносної інвестиційної привабливості підприємств. Значення показників,

що входять в рейтингову оцінку наведена в Табл. 6.

Рейтингова оцінка інвестиційної привабливості представлена в Табл. 7.

Таблиця 6

Значення показників для розрахунку інвестиційної привабливості АТ «УкрАВІА»

Показники	Значення за роками				
	2018	2019	2020	2021	2022
Рентабельність продажу, %	12,45	8,38	20,23	19,89	21,28
Рентабельність активів, %	0,71	0,79	0,88	0,89	-0,89
Рентабельність власного капіталу, %	0,74	0,84	0,93	0,93	-0,93
Частка зносу основних засобів, %	59,39	59,83	59,86	60,46	61,21
Рентабельність оборотних активів, %	9,61	9,47	12,70	20,65	-20,75
Коефіцієнт поточної ліквідності	1,78	1,64	4,34	2,05	1,22
Коефіцієнт швидкої ліквідності	1,11	1,14	4,11	1,44	0,77
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,59	0,27	1,78	0,43	0,12
Коефіцієнт забезпеченості оборотних активів власними коштами, %	8,05	9,72	4,93	4,04	4,96
Коефіцієнт автономії, %	0,95	0,94	0,96	0,96	0,95

Джерело: розраховано авторами на основі фінансової та управлінської звітності АТ «УкрАВІА»

Таблиця 7

Рейтингова оцінка інвестиційної привабливості АТ «УкрАВІА»

Показники	Значення за роками				
	2018	2019	2020	2021	2022
Рентабельність продажу, %	1	1	2	1	2
Рентабельність активів, %	0	0	0	0	-1
Рентабельність власного капіталу, %	0	0	0	0	-1
Частка зносу основних засобів, %	-1	-1	-1	-2	-2
Рентабельність оборотних активів, %	0	0	1	1	-2
Коефіцієнт поточної ліквідності	2	2	2	2	1
Коефіцієнт швидкої ліквідності	2	2	2	2	0
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	2	1	2	2	-1
Коефіцієнт забезпеченості оборотних активів власними коштами, %	0	0	0	0	0
Коефіцієнт автономії, %	2	2	2	2	2
Сума балів	8	7	10	8	-2

Джерело: розраховано авторами

Методика рейтингової оцінки показала, що інвестиційна привабливість знизилася у 2022 році, основною причиною чого стала збитковість.

Четверта методика – О. Б. Жихор, О.В. Більської, І.Є. Юхно

[5], згідно з якою розраховуються не лише кількісні, а й якісні характеристики інвестиційної привабливості. Оцінку інвестиційної привабливості за якісними характеристиками наведено в Табл. 8.

Таблиця 8

Оцінка інвестиційної привабливості АТ «УкрАВІА» за якісними характеристиками

№	Параметри роботи підприємства	Значення фактора	Бал	Бал АТ «УкрАВІА»
1	Термін позиціонування підприємства на ринку	– більше 50 років	5	5
		– від 20 до 50 років	4	
		– від 10 до 20 років	3	
		– від 5 до 10 років	2	
		– менше 5 років	1	
2	Рівень конкуренції на освоєних ринках збуту	– підприємство монополізувало ринок, частка від загальних обсягів реалізації складає 80-100%	5	3
		– частка від загальних обсягів реалізації складає від 50 до 80%	4	
		– частка від загальних обсягів реалізації складає від 20 до 50%	3	
		– частка від загальних обсягів реалізації складає від 5 до 20%	2	
		– частка від загальних обсягів реалізації складає менше 5%	1	
3	Можливість виходу на неосвоєні ринки збуту	– капітал для виходу практично не потрібен	5	3
		– термін окупності витрат, пов'язаних з виходом на ринок складе до 6 місяців	4	
		– термін окупності витрат, пов'язаних з виходом на ринок складе від 6 місяців до 1 року	3	
		– термін окупності витрат, пов'язаних з виходом на ринок становитиме більше 1 року	2	
		– немає можливості виходу на нові ринки	1	
4	Відгуки споживачів про якість продукції (послуг)	– більше 85% позитивних відгуків	5	5
		– від 50 до 85% позитивних відгуків	4	
		– від 30 до 50% позитивних відгуків	3	
		– менше 30% позитивних відгуків	2	
		– немає позитивних відгуків	1	
5	Наявність соціальних фінансових заборгованостей (заробітної плати працівникам)	– повна відсутність за звітний період	5	4
		– заборгованість менше 15 календарних днів, одноразово	4	
		– заборгованість більше 15 календарних днів, одноразово	3	
		– заборгованість менше 15 календарних днів, більше трьох випадків	2	
		– заборгованість більше 15 календарних днів, більше трьох випадків	1	
6	Тривалість господарських зв'язків з контрагентами	– більша частина зв'язків підтримується більше 10 років	5	4
		– більша частина зв'язків підтримується менше 10 років	4–2	
		– більша частина зв'язків підтримується менше 1 року	1	
7	Характеристика менеджменту підприємства	– прозорість призначення на посади, наявність спеціальної освіти, великий стаж роботи на керівних посадах	5	5
		– вищевказані умови не виконуються	4–1	
8	Належність підприємства до певної галузі	– стратегічно важлива в масштабах держави, унікальна галузь	5	5
		– галузь не належить до стратегічних або унікальних	4–1	

Продовження таблиці 8

9	Регіональний інвестиційний клімат	– регіон є привабливим за всіма параметрами	5	5 (м. Київ)
		– середній рівень привабливості регіону	4	
		– задовільний рівень привабливості регіону	3	
		– низький рівень привабливості регіону	2	
		– регіон не є привабливим	1	
10	Інвестиційний клімат країни	– країна є привабливою за всіма параметрами	5	2
		– середній рівень привабливості країни	4	
		– задовільний рівень привабливості країни	3	
		– низький рівень привабливості країни	2	
		– країна не є привабливою	1	
Сумарний бал				41

Джерело: складено авторами на основі [5] та фінансової й управлінської звітності АТ «УкрАВІА»

Отже, результати показали, що оцінка інвестиційної привабливості АТ «УкрАВІА» за якісними характеристиками склала:

$$I_{\text{якіс.харак.}} = 41.$$

Оцінку інвестиційної привабливості за кількісними характеристиками наведено в Табл. 9.

Таблиця 9

Оцінка інвестиційної привабливості АТ «УкрАВІА» за кількісними характеристиками

№	Показник	Нормативне значення
1	Коефіцієнт поточної ліквідності	>2,0
2	Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,1-0,25
3	Коефіцієнт швидкої ліквідності	>1,0
4	Маневреність власних оборотних коштів	>0,1
5	Коефіцієнт покриття дебіторської заборгованості	>2,0
6	Коефіцієнт фінансової незалежності	>0,5
7	Коефіцієнт фінансової залежності	<2
8	Валова рентабельність продажу	>0,15
9	Коефіцієнт оборотності капіталу (активів)	>0,1
10	Коефіцієнт маневреності власного капіталу	>0,1

Джерело: складено авторами на основі [5]

Проведемо оцінку кількісних характеристик, що дозволяє об'єднати дані в динаміці за 5 років. При виконанні нормативу, позитивній динаміці ставиться найвищий бал – «1», при

невиконанні нормативу – ставиться оцінка «0».

Значення показників для розрахунку інвестиційної привабливості АТ «УкрАВІА» наведено в Табл. 10.

Таблиця 10

Значення показників для розрахунку інвестиційної привабливості АТ «УкрАВІА»

№	Показники	Значення за роками				
		2018	2019	2020	2021	2022
1	Коефіцієнт поточної ліквідності	1,7799	1,6441	4,3370	2,0479	1,2230
2	Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,5923	0,2743	1,7819	0,4269	0,1199
3	Коефіцієнт швидкої ліквідності	1,1076	1,1394	4,1091	1,4371	0,7653
4	Маневреність власних оборотних коштів	0,8170	0,5836	2,7053	9,1644	2,7071

Продовження таблиці 10

5	Коефіцієнт покриття дебіторської заборгованості	1,4736	1,0690	0,9243	1,2642	0,9382
6	Коефіцієнт фінансової незалежності	0,9545	0,9351	0,9599	0,9620	0,9544
7	Коефіцієнт фінансової залежності	1,0477	1,0694	1,0418	1,0395	1,0478
8	Валова рентабельність продажу	0,1245	0,0838	0,2023	0,1989	0,2128
9	Коефіцієнт оборотності капіталу (активів)	0,0338	0,0339	0,0312	0,0272	0,0191
10	Коефіцієнт маневреності власного капіталу	0,0328	0,0278	0,0075	0,0009	0,0018

Джерело: розраховано авторами на основі фінансової та управлінської звітності АТ «УкрАВІА»

Бальна оцінка показників для розрахунку інвестиційної привабливості АТ «УкрАВІА» представлена в Табл. 11.

Таблиця 11

Бальна оцінка показників для розрахунку інвестиційної привабливості АТ «УкрАВІА»

№	Показники	Значення за роками				
		2018	2019	2020	2021	2022
1	Коефіцієнт поточної ліквідності	0	0	1	1	0
2	Коефіцієнт абсолютної ліквідності	1	1	1	1	1
3	Коефіцієнт швидкої ліквідності	1	1	1	1	0
4	Маневреність власних оборотних коштів	1	1	1	1	1
5	Коефіцієнт покриття дебіторської заборгованості	0	0	0	0	0
6	Коефіцієнт фінансової незалежності	1	1	1	1	1
7	Коефіцієнт фінансової залежності	1	1	1	1	1
8	Валова рентабельність продажу	0	0	1	1	1
9	Коефіцієнт оборотності капіталу (активів)	0	0	0	0	0
10	Коефіцієнт маневреності власного капіталу	0	0	0	0	0
Сумарний бал		5	5	7	7	5

Джерело: розраховано авторами

Таким чином, визначення рівня інвестиційної привабливості АТ «УкрАВІА» за різними методиками дасть змогу мати більш комплексне та всебічне уявлення про динаміку змін інвестиційної привабливості під впливом різних показників, що входять в використані методики розрахунку. Результати показали, що інвестиційна привабливість АТ «УкрАВІА» є нестабільною, змінюється в динаміці, то підвищується, то знову знижується, що показує, що треба сформулювати відповідні сценарії для забезпечення інвестиційної привабливості.

У результаті оцінки рівня інвестиційної привабливості підприємства має бути визначений тип інвестиційного потенціалу. В залежності від рівня інвестиційної привабливості підприємства та відповідного типу інвестиційного потенціалу, а також інвестиційної привабливості галузі можливим є використання одного з восьми базових сценаріїв забезпечення інвестиційної привабливості й формування та реалізації інвестиційного потенціалу, що передбачають реалізацію тієї чи іншої стратегії (Табл. 12).

Таблиця 12

Варіанти базових сценаріїв забезпечення інвестиційної привабливості й формування та реалізації інвестиційного потенціалу

Рівень інвестиційної привабливості	Тип інвестиційного потенціалу	Привабливість ринку / галузі	
		Висока привабливість	Низька привабливість
Високий	Зростаючий	Стратегія концентрованого зростання	Диверсифікаційна стратегія
Середній	Стабільний	Трансформаційна стратегія	Стабілізаційна стратегія
Низький	Ризиковий	Оптимізаційна стратегія	Консервативна стратегія
Критичний	Незадовільний	Оздоровча стратегія	Перебудівна стратегія

Джерело: сформовано авторами

Слід зауважити, що при використанні кожної конкретної методики розрахунку рівня інвестиційної привабливості підприємства, граничні межі віднесення до високого, середнього,

низького та критичного рівня, можуть відрізнятися.

Сценарії відрізняються характером розвитку потенціалу, основними джерелами інвестиційних ресурсів та стратегічною метою Табл. 13.

Таблиця 13

Характеристика базових сценаріїв забезпечення інвестиційної привабливості й формування та реалізації інвестиційного потенціалу

Базовий сценарій	Стратегічна мета	Засоби реалізації сценарію
Стратегія концентрованого зростання	Реалізація високого інвестиційного потенціалу на існуючому ринку	Залучення інвестиційних ресурсів завдяки високій привабливості ринку та наявності механізмів реалізації інвестиційних можливостей. Трансформація наявного інвестиційного потенціалу у зростання ринкової вартості
Диверсифікаційна стратегія	Реалізація високого інвестиційного потенціалу на інших перспективних ринках	Залучення інвестиційних ресурсів задля реалізації високого інвестиційного потенціалу підприємства на більш перспективних ринках
Трансформаційна стратегія	Використання власних коштів для розвитку на існуючому ринку	Диверсифікація активів, придбання активів у інших перспективних підприємств
Стабілізаційна стратегія	Зменшення внутрішніх ризиків інвестування	Ліквідація або мінімізація внутрішніх ризиків інвестування для покращення свого становища на ринку
Оптимізаційна стратегія	Оптимізація структури інвестиційного капіталу	Освоєння нових видів послуг, оптимізація структури витрат для зростання операційного левериджу та інвестиційної привабливості
Консервативна стратегія	Збереження існуючого інвестиційного потенціалу	Використання виключно внутрішніх ресурсів для реалізації наявних інвестиційних можливостей
Оздоровча стратегія	Пошук нового місця на існуючому ринку	Добровільна санація, освоєння нових видів діяльності на даному ринку
Перебудівна стратегія	Вихід з ринку, перепрофілювання	Перепрофілювання активів, примусова санація.

Джерело: сформовано авторами на основі [4]

Перераховані базові інвестиційні сценарії формування та реалізації інвестиційного потенціалу підприємств покликані у кінцевому підсумку позитивно вплинути на

зростання ринкової вартості об'єктів управління за рахунок реалізації накопичених інвестиційних можливостей та покращення фінансового стану.

Висновки. У статті реалізовано оцінювання рівня інвестиційної привабливості суб'єкта господарювання на прикладі АТ «УкрАВІА» за різними методиками, порівняння отриманих результатів та формування сценаріїв забезпечення інвестиційної привабливості.

В залежності від рівня інвестиційної привабливості підприємства та відповідного типу інвестиційного потенціалу, а також інвестиційної привабливості галузі можливим є використання одного з восьми базових сценаріїв забезпечення інвестиційної

привабливості й формування та реалізації інвестиційного потенціалу. Сценарний метод, через необхідність прогнозування складових цілісної системи, характеризується як метод багатоаспектних прогностичних оцінок, що має розроблятися широкопрофільними кваліфікованими спеціалістами, чії погляди на прогнозовану систему відрізняються. Деталізація базових сценаріїв за строками, відповідальними особами та тактикою впровадження можлива при безпосередній участі менеджменту підприємств.

References:

- Vakhovych, I. M., Oleksandrenko, I. V., Zabediuk, M. S. (2014). *Metodyka otsiniuvannia investytsiinoi pryvablyvosti pidpriemstva. Aktualni problemy ekonomiky*, 11, 154-160 [in Ukrainian].
- Honcharov, V. M., Bilousova, M. M. (2012). *Investytsiina pryvablyvist pidpriemstva: sutnist ta faktory vplyvu. Naukovi pratsi Poltavskoi derzhavnoi ahrarnoi akademii. Ser.: Ekonomichni nauky*, 4, 31-35 [in Ukrainian].
- Hrebenikova, O. V., Husieva, Yu. Yu. *Metodyka otsenky ynvestytsyonnoi pryvlekatelnosti mashynostroytelnykh predpriyati Ukrainy*. URL: http://eprints.kname.edu.ua/39661/1/11_p_186-192.pdf
- Didukh, S. M. (2015). *Stsenarii formuvannia ta realizatsii investytsiinoho potentsialu pidpriemstv z vyrobnytstva produktiv kharchuvannia ta napoiv. Investytsii: praktyka ta dosvid*, 23, 39-44 [in Ukrainian].
- Zhykhor, O. B., Bil'ska, O. V., Yukhno, I. Ye. (2017). *Otsinka investytsiinoi pryvablyvosti pidpriemstva. Formuvannia rynkovykh vidnosyn v Ukraini*, 7-8, 34-40 [in Ukrainian].
- Kravchenko, M., Pavlenko, T. (2022). *Problemy zabezpechennia investytsiinoi pryvablyvosti vitchyznianskykh pidpriemstv: makroekonomichni aspekty. Ekonomika ta suspilstvo*, 44 [in Ukrainian].
- Kramarenko, K. M. (2016). *Investytsiina pryvablyvist pidpriemstva ta metodychni pidkhody do yii vyznachennia. Prychornomorski ekonomichni studii*, 10, 101-104 [in Ukrainian].
- Ofitsiyni veb-sait Derzhavnoi sluzhby statystyky Ukrainy. URL: <http://ukrstat.gov.ua>.
- Sadekov, A.A., Lisova, N.A. (2001). *Investytsiina pryvablyvist pidpriemstv (metodolohiia y metodyka otsinky)*. Donetsk [in Ukrainian].
- Skaliuk, R. V., Loik, O. I. (2016). *Otsinka investytsiinoi pryvablyvosti pidpriemstva. Visnyk Khmelnytskoho natsionalnoho universytetu. Ekonomichni nauky*, 1, 115-122 [in Ukrainian].
- Advantage Ukraine: The investment initiative of the Government of Ukraine. 2022. URL: <https://advantageukraine.com>.
- European Business Association URL: <https://eba.com.ua/>